

Náhrada škody

Obytná zástavba obce je ze své podstaty charakterizována pohybem osob, které se pohybu po komunikaci v podstatě nemohou vyhnout. Byl-li v dané lokalitě vybudován komplex domů určených k bydlení, dostupných nikoliv prostřednictvím komunikací místních, ale výhradně veřejně přístupnou účelovou komunikací, která ve svém důsledku plnila účel obvykle spjatý s komunikací místní (doprava po území obce), pak jde o specifické okolnosti případu, za nichž si zvyklosti soukromého života žádaly, aby byl vlastník účelové komunikace zatížen obdobnými povinnostmi jako vlastník místní komunikace.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 25 Cdo 1711/2023-289 ze dne 20.2.2024)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobkyně: A. V., zastoupená Mgr. J.N., advokátem se sídlem B., proti žalované: HASAN & SONS, s. r. o., se sídlem P., zastoupená Mgr. T.H., advokátem se sídlem B., o 103 184,80 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu Brno - venkov pod sp. zn. 34 C 75/2020, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 11. 2022, č. j. 17 Co 121/2021-250, ve znění doplňujícího usnesení ze dne 29. 11. 2022, č. j. 17 Co 121/2021-255, tak, že dovolání žalované proti části výroku I rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 11. 2022, č. j. 17 Co 121/2021-250, ve znění doplňujícího usnesení ze dne 29. 11. 2022, č. j. 17 Co 121/2021-255, kterou byl potvrzen vyhovující rozsudek soudu prvního stupně, se zamítá, jinak se dovolání žalované odmítá.

Z odůvodnění:

1. Okresní soud Brno-venkov rozsudkem ze dne 19. 4. 2021, č. j. 34 C 75/2020-191, ve spojení s doplňujícím usnesením ze dne 12. 5. 2021, č. j. 34 75 C/2020-196, uložil žalované zaplatit žalobkyni 103.184,80 Kč s úrokem z prodlení (výrok I), rozhodl o náhradě nákladů řízení účastnic (výrok II) a státu (výrok III) a uložil žalované zaplatit soudní poplatek (výrok IV). Soud tak vyhověl požadavku žalobkyně na náhradu újmy, kterou utrpěla při úrazu způsobeném pádem na zasněžené a zledovatělé účelové komunikaci ve vlastnictví žalované v obci XY, na ulici XY, před domy č. p. XY a č. p. XY. Vyšel ze zjištění, že žalovaná je vlastníkem pozemku s veřejně přístupnou účelovou komunikací, která v době úrazu žalobkyně nebyla nijak ošetřena, byla zasněžená a pod sněhem bylo náledí. Žalobkyně měla zimní obuv a nemohla zvolit jinou cestu, neboť mezi účelovou komunikací a domy není chodník. Soud uzavřel, že žalobkyně si nepočínala nijak neopatrně či lehkově. Žalovaná porušila prevenční povinnost tím, že svou nemovitost neudržovala, a to vědomě, nešlo o opomenutí v jinak prováděné údržbě. Žalovaná proto odpovídá za újmu žalobkyně podle § 2900 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, dále též „o. z.“, žalobkyně se na vzniku své újmy nijak nepodílela. V souladu s § 2958 a § 2960 o. z. má žalobkyně právo na náhradu bolestného a účelných nákladů na léčení, jakož i nákladů za vystavení posudku o bolestném praktickým lékařem a za výpis z katastru nemovitostí.

2. Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 29. 11. 2022, č. j. 17 Co 121/2021-250, ve znění doplňujícího usnesení ze dne 29. 11. 2022, č. j. 17 Co 121/2021-255, změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I tak, že žaloba se do částky 2.000 Kč zamítá, ve zbytku tohoto výroku a ve výroku III rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil (výrok I); dále rozhodl o náhradě nákladů řízení žalobkyně před soudem prvního stupně (výrok II) i soudem odvolacím (výrok III) a potvrdil jej ve výroku o poplatkové povinnosti (výrok IV). Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního

stupně a konstatoval, že soud se v dané situaci správně zabýval odpovědností za újmu žalobkyně z pohledu obecné občanskoprávní úpravy, neboť komunikace, na níž došlo k úrazu, je veřejně přístupnou účelovou komunikací, a proto na věc nelze aplikovat speciální právní předpis, tj. zákon č. [13/1997](#) Sb., o pozemních komunikacích (dále též „zákon o pozemních komunikacích“), jenž nárok na náhradu škody vzniklé na veřejně přístupné účelové komunikaci neupravuje. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že žalovaná je jako vlastníka komunikace pasivně věcně legitimována, a že neudržováním své veřejně přístupné účelové komunikace porušila prevenční povinnost. Ustanovení § 2900 o. z. je třeba vykládat ve spojení s § 2901 o. z. stanovícím zvláštní podmínky, za nichž vznikne subjektu povinnost k náhradě škody způsobené jeho omisivním jednáním. V souladu s § 2901 o. z. vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, má povinnost zakročit na ochranu jiného každý, kdo vytvořil nebezpečnou situaci, nad níž měl kontrolu. Ač z žádného předpisu nelze explicitně dovodit odpovědnost žalované pečovat o schůdnost a sjízdnost účelové komunikace, neudržovala-li žalovaná komunikaci, vytvořila nebezpečnou situaci, nad níž měla kontrolu, a současně neučinila žádné opatření k zabránění újmy na straně jiného. Porušila tak svou zakročovací povinnost ve vztahu k zájmům třetích osob, což zakládá porušení zákonné povinnosti předcházet vzniku újmy na životě, zdraví a majetku. Byly tak naplněny podmínky § 2900 o. z. k uložení povinnosti nahradit škodu v rozsahu odpovídajícím § 2958 a § 2960 o. z. Námitka žalované, že daná účelová komunikace není chodníkem a slouží pouze k příjezdu vozidel k rodinným domům, je nedůvodná, neboť žádná jiná komunikace v daném místě není. Na samotném vzniku úrazu se pak podle skutkových zjištění podílel jen mechanismus pádu, nikoliv protistranou poukazovaná hmotnost žalobkyně. Odvolací soud rozdílně od soudu prvního stupně posoudil jen náklady spojené s vystavením posudku o bolestném praktickým lékařem jako náklady řízení, a nikoli jako nárok ve věci samé, proto změnil rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že zamítl žalobu o zaplacení nákladů na vystavení posudku, avšak uložil žalované jejich zaplacení žalobkyni v rámci výroku o náhradě nákladů řízení.

3. Proti rozsudku odvolacího soudu (vyjma jeho části, již byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I a žaloba byla zamítnuta co do částky 2 000 Kč s příslušenstvím) podala žalovaná dovolání s odůvodněním, že soudy posoudily v rozporu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu její odpovědnost za vzniklou újmu podle § 2900, § 2901 o. z. Podle dovolatelky výklad ustanovení § 2900 o. z. odvolacím soudem odporuje judikatuře Nejvyššího soudu, podle níž generální prevenční povinnost dopadá jen na aktivní konání osob, nikoliv opomenutí. Žalovaná se nedopustila žádného konání, které by vedlo ke vzniku újmy žalobkyně. Ustanovení § 2901 o. z., připouštějící náhradu újmy způsobené omisivním jednáním, nemůže být pokládáno za doplňující výkladové pravidlo pro § 2900 o. z., jde o samostatnou úpravu podmínek, za nichž jednání konkrétního subjektu porušuje zákonnou povinnost (odkázala na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 3510/2019 a sp. zn. 25 Cdo 3108/2019). Odpovědnost dovolatelky za újmu žalobkyně podle § 2900 o. z. nelze dovodit ani samostatně, ani ve spojení s § 2901 o. z. Dotčená komunikace spadá do kategorie komunikací účelových ve smyslu § 2 odst. 2 písm. h) zákona o pozemních komunikacích a z žádného právního předpisu výslovně nevyplývá povinnost vlastníka udržovat schůdnost a sjízdnost účelové komunikace, naopak § 9 odst. 3 zákona o pozemních komunikacích ukládá takové povinnosti pouze vlastníku dálnice, silnice nebo místní komunikace, nikoliv účelových komunikací. Přesto soudy uzavřely, že neprováděním údržby vytvořila žalovaná nebezpečnou situaci, nad níž měla mít kontrolu, čímž porušila svou zakročovací povinnost. Vlastnictví komunikací, zatížených povinností péče o ně, je zákonem svěřeno subjektům (veřejnoprávním korporacím), jejichž činnost má sloužit občanům a je hrazena převážně z daní soukromých subjektů. Vlastníci účelových komunikací oproti tomu žádné protiplnění nedostávají, ale jsou již tím, že se na jejich pozemku nachází veřejně přístupná účelová komunikace, omezeni na svém právu. Pokud by ještě měli provádět bezúplatnou správu účelových komunikací ve smyslu zákona o pozemních komunikacích, jen z titulu svého vlastnictví, bylo by to podle dovolatelky zcela absurdní. Vypočítává-li zákon o pozemních komunikacích v § 9 odst. 3 kategorie komunikací, které jsou jejich vlastníci povinni udržovat, a účelové komunikace mezi nimi

zahrnuty nejsou, jsou vlastníci účelových komunikací vyloučeni z povinnosti provádět správu komunikace. Nejvyšší soud v rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 2595/2019 vymezil tři okruhy situací, v nichž se uplatní zakročovací povinnost ve smyslu § 2901 o. z., avšak posuzovaný případ nespadá ani pod jeden z nich. Zakročovací povinnost žalované není odůvodněna ani zvláštním poměrem mezi účastnicemi, ani snadnou proveditelností zákroku ze strany žalované (žalovaná má sídlo daleko od předmětného místa, nemá technické a personální možnosti k zajištění údržby a počasí bylo v rozhodný a jemu předcházející den krajně nepříznivé). Žalovaná nebyla ani tím, kdo by nebezpečnou situaci vytvořil (došlo k ní vlivem živlů) a s ohledem na výši nákladů na údržbu komunikace ji nelze pokládat ani za toho, kdo by měl nad situací kontrolu. Nesprávné právní posouzení odvolacím soudem spočívá podle žalované i v tom, že soudy neshledaly podle § 2903 odst. 1 o. z. odpovědnou za vznik újmy samotnou žalobkyni, která nezabránila vzniku škody, protože nezajistila úklid a údržbu účelové komunikace před vlastním domem. Je běžné, že si obyvatelé bytových domů zajišťují případné odklizení sněhu z komunikace přilehlé k jejich domu svépomocí, bez ohledu na její vlastnictví (odkázala na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1908/2020 a sp. zn. 25 Cdo 1369/2006). Domnívala-li se přesto žalobkyně, že úklid sněhu má zajistit žalovaná, měla za stavu hrozící újmy zákonnou prevenční povinnost provést potřebnou základní údržbu komunikace sama a následně mohla uplatnit nárok na náhradu účelně vynaložených nákladů. Odvolací soud se s poukazem žalované na aplikaci § 2903 o. z. nevypořádal, napadené rozhodnutí je proto nepřezkoumatelné, trpí vadou ohrožující správnost rozhodnutí ve věci, což by mělo být důvodem pro jeho zrušení (odkázala na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Odo 210/2003). Žalovaná navrhl zrušení rozsudku krajského soudu v napadené části a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

4. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dospěl k závěru, že dovolání bylo podáno včas, oprávněnými osobami - účastníky řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.) a je přípustné pro posouzení otázky odpovědnosti za újmu vzniklou v důsledku absence péče vlastníka o účelovou komunikaci, která za daných skutkových okolností nebyla dosud dovolacím soudem řešena.

5. Podle § 2900 o. z. vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.

6. Podle § 2901 o. z. vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, má povinnost zakročit na ochranu jiného každý, kdo vytvořil nebezpečnou situaci nebo kdo nad ní má kontrolu, anebo odůvodňuje-li to povaha poměru mezi osobami. Stejnou povinnost má ten, kdo může podle svých možností a schopností snadno odvrátit újmu, o níž ví nebo musí vědět, že hrozící závažností zjevně převyšuje, co je třeba k zákroku vynaložit.

7. Podle § 9 odst. 3, věty první, zákona o pozemních komunikacích, vlastník dálnice, silnice nebo místní komunikace je povinen vykonávat její správu zahrnující zejména její pravidelné a mimořádné prohlídky, údržbu a opravy.

8. Podle § 6 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích, místní komunikace je veřejně přístupná pozemní komunikace, která slouží převážně místní dopravě na území obce.

9. Podle § 7 odst. 1, věty první, zákona o pozemních komunikacích, účelová komunikace je pozemní komunikace, která slouží ke spojení jednotlivých nemovitostí pro potřeby vlastníků těchto nemovitostí nebo ke spojení těchto nemovitostí s ostatními pozemními komunikacemi nebo k obhospodařování zemědělských a lesních pozemků.

10. S žalovanou lze souhlasit v tom, že zákon o pozemních komunikacích v § 9 odst. 3, větě první, ukládá povinnost správy, údržby a oprav jmenovitě vlastníků dálnic, silnic a místních komunikací.

Pro vlastníky účelových komunikací ze zákona o pozemních komunikacích tyto povinnosti nevyplývají. Vznikne-li však v souvislosti se stavem účelové komunikace třetí osobě újma, je namíste zkoumat předpoklady odpovědnosti za tuto újmu podle obecných ustanovení občanského zákoníku o odpovědnosti za újmu.

11. Nejvyšší soud se již dříve (viz rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2020, sp. zn. 25 Cdo 3108/2019, či ze dne 24. 6. 2021, sp. zn. 25 Cdo 2387/2020) vyslovil k výkladu prevenční povinnosti v občanském zákoníku účinném od 1. 1. 2014. Zdůraznil, že § 2900 o. z. zakládá obecnou prevenční povinnost každé osoby předcházet vzniku škod. Navazuje na ustanovení § 415 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013, oproti němuž však obsahuje významné formulační odlišnosti mající zásadní dopad z hlediska použitelnosti závěrů dosavadní aplikační praxe. Vyjma toho, že § 2900 o. z. nově výslovně předpokládá nástup prevenční povinnosti pouze v případech, kdy to vyžadují konkrétní okolnosti případu či zvyklosti soukromého života, a že chrání odlišně vymezené právní statky náležející jinému, lze zásadní rozdíl spatřovat rovněž v tom, že se nadále již nepočítá s dosahem obecné prevence na případy způsobení škody opomenutím škůdce, nýbrž je postihováno výhradně konání, tj. aktivní jednání osob [obdobně srov. např. Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník - velký komentář. Svazek IX. § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, s. 86-88, či Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1512]. Jinými slovy, toto ustanovení má nadále dopadat jen na případy aktivního počínání, které je požadavkem generální prevence limitováno tak, že při něm musí konající osoba dbát práv jiných osob, aby do zákonem vyjmenovaných statků nebylo neopodstatněně zasaženo vzhledem ke konkrétním poměrům a souvislostem.

12. Zvláštní podmínky, za nichž vznikne subjektu povinnost k náhradě újmy způsobené jeho omisivním jednáním (nekonáním, opomenutím), pak, jak též bylo konstatováno ve shora odkazovaných rozhodnutích, stanoví § 2901 o. z. Za východisko právní úpravy, jež zakládá odlišný odpovědnostní režim v závislosti na tom, zda újma vzešla z aktivního či pasivního jednání škůdce, lze považovat obecnou tezi, že každý by měl v zásadě bez výjimky odpovídat za své konání, tedy jednání, jímž aktivně ovlivňuje okolí a může zasáhnout do právní sféry jiného, avšak požadovat po osobě, aby zakročila na ochranu jiného, ačkoli se na kauzálním procesu vedoucím ke vzniku újmy nijak nepodílela, je možno pouze ve specifických a zvláště odůvodněných případech. Zákon tak ukládá tzv. zakročovací povinnost toliko 1) tomu, kdo vytvořil nebezpečnou situaci nebo nad ní má kontrolu, 2) odůvodňuje-li to povaha poměru mezi osobami, potažmo 3) tomu, kdo může podle svých možností a schopností snadno odvrátit újmu, o níž ví nebo musí vědět, že hrozící závažností zjevně převyšuje, co je třeba k zákroku vynaložit. To vše za podmínky, že vznik předmětné povinnosti odůvodňují okolnosti případu či zvyklosti soukromého života. Ustanovení § 2901 o. z. má subsidiární povahu a postihuje pouze případy, v nichž je vzhledem ke konkrétním okolnostem namíste dovodit povinnost subjektu zakročit na ochranu jiného, ačkoli jiná konkrétní zákonná či smluvní povinnost v tomto směru absentuje. Nezakládá přitom samostatnou skutkovou podstatu náhrady škody, nýbrž (obdobně jako ustanovení § 2900 o. z.) toliko specifikuje podmínky, za nichž bude možno konkrétní jednání subjektu považovat za porušení zákonné povinnosti ve smyslu § 2910 o. z. (obdobně srov. např. Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník - velký komentář. Svazek IX. § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, s. 91-93). Vytvoří-li tedy vlastník při správě předmětu svého vlastnictví a nakládání s ním nebezpečnou situaci, resp. bude-li mít kontrolu nad nebezpečím hrozícím jinému od předmětu jeho vlastnictví, je povinen učinit dostatečná opatření k odvrácení hrozící újmy, vyžadují-li takový zákrok okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života. Vlastník veřejně přístupné účelové komunikace, kterému zákon o pozemních komunikacích neukládá povinnost udržovat komunikaci sjízdnou a schůdnou, může být povinen tak činit v rámci povinnosti zakročit proti hrozícímu nebezpečí podle § 2901 o. z., odůvodňují-li to okolnosti případu či zvyklosti soukromého života.

13. Právě o takovou situaci se jedná v daném případě. Obytná zástavba obce je ze své podstaty

charakterizována pohybem osob, které se pohybu po komunikaci v podstatě nemohou vyhnout. Byl-li v dané lokalitě vybudován komplex domů určených k bydlení, dostupných nikoliv prostřednictvím komunikací místních, ale výhradně předmětnou veřejně přístupnou účelovou komunikací, která ve svém důsledku plnila účel obvykle spjatý s komunikací místní (doprava po území obce), pak jde o specifické okolnosti případu, za nichž si zvyklosti soukromého života žádaly, aby byl vlastník účelové komunikace zatížen obdobnými povinnostmi jako vlastník místní komunikace. Domnívala-li se žalovaná, že ji jako vlastníka pozemku nezatěžuje vůbec žádná povinnost, přehlížela zásadu, že vlastnictví zavazuje (viz čl. 11 odst. 3 Ústavního zákona č. 2/1993 Sb., listiny základních práv a svobod). Žalovaná (resp. její právní předchůdce), která vědomě při realizaci svého podnikatelského záměru vytvořila obytnou zástavbu mající povahu části obce, navodila situaci, v níž mohli uživatelé komunikace důvodně očekávat zajištění standardů péče o komunikaci jinak běžných v rámci obce. Ostatně v době rozhodování dovolacího soudu již byl pozemek s komunikací převeden na obec XY. Nelze přehlédnout, že předmětná komunikace slouží nejen k jízdě vozidel, ale i k pohybu chodců mezi obytnými domy, neboť v uvedené lokalitě nejsou chodníky. Podle zvyklostí soukromého života lze za takové situace očekávat, že vlastník domu bude udržovat a uklízet bezprostřední prostor před vchodem do domu (na zahradu) či nájezd ze silnice ke garáži, nikoli však vozovku před domem. Podle skutkových zjištění (která dovolacímu přezkumu nepodléhají) žalobkyně upadla právě na této vozovce. Proto nemůže být důvodná námitka žalované, že žalobkyně sama porušila prevenční povinnost, když neudržovala komunikaci před svým domem.

14. Odvolací soud v dané věci správně uzavřel, že žalovaná měla kontrolu nad nebezpečnou situací, když neudržovala svou veřejně přístupnou účelovou komunikaci, ačkoli nutnost údržby vyžadovaly okolnosti případu. Dovolací soud proto podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. jako nedůvodné zamítl dovolání žalované proti části výroku rozsudku odvolacího soudu, kterou byl potvrzen vyhovující rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé.

15. Podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. není dovolání přípustné proti rozhodnutím v části týkající se výroku o nákladech řízení, dovolací soud proto dovolání žalované v tomto rozsahu odmítl podle § 243c odst. 1 o. s. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 NSČR 10/2023-B-72 ze dne 27.3.2024)

Nejvyšší soud rozhodl v insolvenční věci dlužnice D. D., zastoupené JUDr. P.K., LL.M., advokátem, se sídlem v P., vedené u Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci pod p. zn. KSOL 16 INS 23370/2020, o rozdělení výtěžku zpeněžení nezajištěným věřitelům, o dovolání insolvenčního správce dlužnice AB - HP insolvenční kancelář, v. o. s., se sídlem v P., zastoupeného Mgr. O.P., advokátem, se sídlem v P., proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31. října 2022, č. j. KSOL 16 INS 23370/2020, 1 VSOL 172/2022-B-31, ve znění usnesení ze dne 2. listopadu 2022, č. j. KSOL 16 INS 23370/2020, 1 VSOL 172/2022-B-33, a usnesení ze dne 8. listopadu 2022, č. j. KSOL 16 INS 23370/2020, 1 VSOL 172/2022-B-36, tak, že usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31. října 2022, č. j. KSOL 16 INS 23370/2020, 1 VSOL 172/2022-B-31, ve znění usnesení ze dne 2. listopadu 2022, č. j. KSOL 16 INS 23370/2020, 1 VSOL 172/2022-B-33, a usnesení ze dne 8. listopadu 2022, č. j. KSOL 16 INS 23370/2020, 1 VSOL 172/2022-B-36, se zrušuje a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

1. Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci (dále jen „insolvenční soud“) usnesením ze dne 21. ledna 2021, č. j. KSOL 16 INS 23370/2020-A-20, (mimo jiné) zjistil úpadek dlužnice (D. D.) [bod I.

výroku], ustanovil jí insolvenčního správce (AB - HP insolvenční kancelář, v. o. s.) [bod II. výroku] a povolil jí oddlužení (bod III. výroku); následně usnesením ze dne 14. června 2021, č. j. KSOL 16 INS 23370/2020-B-8, (mimo jiné) schválil oddlužení dlužnice plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty (bod II. výroku).

2. Podáním datovaným 30. prosince 2021 (B-10) insolvenční správce navrhl vydání výtěžku zpeněžení zajištěného nemovitého majetku tak, aby (po odečtení nákladů spojených se zpeněžením) byl použit výtěžek ve výši 2 192 287 Kč následovně:

a/ částka 462 328,84 Kč bude vydána k (úplnému) uspokojení pohledávky zajištěného věřitele č. 1 (T. K.),

b/ částka 669 893 Kč bude vydána k (úplnému) uspokojení pohledávky zajištěného věřitele č. 2 (J. J.),

c/ částka 115 299,53 Kč je určena na zálohu odměny insolvenčního správce (včetně daně z přidané hodnoty) a

d/ částka 944 765,63 Kč je určena k uspokojení nezajištěných věřitelů.

3. Insolvenční soud usnesením ze dne 31. ledna 2022, č. j. KSOL 16 INS 23370/2020-B-13, (mimo jiné) udělil souhlas s vydáním výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům celkem ve výši 1 132 221,84 Kč (body I. a II. výroku) a povolil zálohu odměny insolvenčního správce ve výši 115 299, 53 Kč (bod III. výroku). Body I. a II. výroku nabyly právní moci dne 31. října 2022 ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31. října 2022, č. j. KSOL 16 INS 23370/2020, 1 VSOL 171/2022-B-29.

4. Druhým podáním datovaným 30. prosince 2021 (B-11) insolvenční správce navrhl, aby část výtěžku zpeněžení nemovitostí určená pro nezajištěné věřitele (hyperocha) ve výši 944 765,63 Kč byla použita následovně:

a/ částka 139 184,97 Kč je určena na zálohu odměny insolvenčního správce (včetně daně z přidané hodnoty);

b/ částka 805 580,66 Kč bude rozdělena mezi nezajištěné věřitele podle poměrů určených v distribučním schématu podle schváleného splátkového kalendáře.

5. Na tomto základě insolvenční soud usnesením ze dne 31. ledna 2022, č. j. KSOL 16 INS 23370/2020-B-14, (mimo jiné) povolil insolvenčnímu správci zálohu na odměnu ve výši 139 184,97 Kč (jejíž vyúčtování provede ve zprávě o splnění oddlužení) [bod I. výroku], uložil mu, aby vyplatil výtěžek zpeněžení ve výši 805 580,66 Kč nezajištěným věřitelům jako mimořádnou splátku podle „aktuálního distribučního schématu“ (bod II. výroku) a aby „promítl rozvržení“ mimořádné splátky do následující zprávy o plnění oddlužení (bod III. výroku).

6. Vrchní soud v Olomouci k odvolání dlužnice proti bodu II. výroku usnesení insolvenčního soudu ze dne 31. ledna 2022 (B-14) změnil v záhlaví označeným usnesením [ve znění (opravných) usnesení] usnesení insolvenčního soudu v bodě II. výroku tak, že uložil insolvenčnímu správci, aby vyplatil nezajištěným věřitelům jako mimořádnou splátku podle „aktuálního distribučního schématu“ částku 899 038,98 Kč.

7. Odvolací soud – cituje zejména ustanovení § 7, § 38 odst. 1 a 7, § 286 odst. 1, § 289, § 298, § 398 odst. 1, 3 a 6, § 406 odst. 3, § 408 odst. 1 a § 409 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), a ustanovení § 3 odst. 2 písm. b/, c/ a d/ vyhlášky č. [313/2007](#) Sb., o

odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů (dále též jen „vyhláška“), a odkazuje na judikaturu Nejvyššího soudu – dospěl k závěru, že odvolání dlužnice je částečně důvodné. Insolvenční soud postupoval správně, jestliže rozhodl o rozdělení hyperochy ve výši 944 765,63 Kč mezi nezajištěné věřitele podle aktuálního distribučního schématu po odečtení odměny insolvenčního správce; nesprávně však tuto odměnu vypočetl. Hyperocha vzniklá po zpeněžení zajištěných nemovitostí a vydání výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům nepředstavuje majetek, který by bylo třeba zpeněžovat některým ze způsobů uvedených v § 286 insolvenčního zákona. Odměna insolvenčního správce se tak určí podle § 3 odst. 2 písm. c/ vyhlášky a činí po jejím navýšení o daň z přidané hodnoty podle § 38 odst. 1 insolvenčního zákona částku 45 726,65 Kč. K rozdělení mezi nezajištěné věřitele tudíž připadá částka 899 038,98 Kč. Insolvenčnímu soudu přitom nebrání ve vydání hyperochy nezajištěným věřitelům ani dosud pravomocně neskončené řízení o určení neplatnosti kupní smlouvy ze dne 23. prosince 2021 (vedené u insolvenčního soudu pod sp. zn. 44 ICm 386/2022).

8. Proti usnesení odvolacího soudu podal insolvenční správce dovolání, které má za přípustné podle § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen o. s. ř.), a to k řešení právní otázky dosud v rozhodovací praxi odvolacího soudu nezodpovězené. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod uvedený v ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

9. Dovolatel předkládá Nejvyššímu soudu k zodpovězení otázku, jakým způsobem má být v oddlužení určena odměna insolvenčního správce z hyperochy vzniklé po zpeněžení předmětu zajištění a vydání výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům. Dovolatel má za to, že se odměna určí podle § 3 odst. 2 písm. b/ vyhlášky, neboť výtěžku určeného pro nezajištěné věřitele dosáhl zpeněžením majetkové podstaty podle § 286 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona (částka k rozdělení mezi nezajištěné věřitele představuje část obdržené kupní ceny podle kupní smlouvy, již byly zpeněženy nemovitosti mimo dražbu). Dovolatel vyčísluje svoji odměnu na částku 139 184,97 Kč (včetně daně z přidané hodnoty) a má tak za to, že pro nezajištěné věřitele „zůstává“ částka 805 580,66 Kč.

10. Pro dovolací řízení je rozhodné aktuální znění občanského soudního řádu.

11. Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., když pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř., a v posouzení dovoláním předestřené právní otázky jde o věc dovolacím soudem dosud neřešenou.

12. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

13. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona a vyhlášky č. [313/2007](#) Sb., obojí v aktuálním znění:

§ 38 (insolvenčního zákona)

(1) Insolvenční správce má právo na odměnu a náhradu hotových výdajů. V případě konkursu se výše odměny určí z počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek a z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi věřitele. V případě oddlužení činí výše odměny z počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek 25 % výše stanovené prováděcím právním předpisem pro odměnu z počtu

přezkoumaných přihlášených pohledávek v konkursu. Je-li insolvenční správce plátcem daně z přidané hodnoty, náleží mu k odměně a k náhradě hotových výdajů částka odpovídající této dani, kterou je insolvenční správce povinen z odměny a z náhrady hotových výdajů odvést podle zvláštního právního předpisu.

(...)

(7) Způsob určení odměny, některých hotových výdajů insolvenčního správce a způsob jejich úhrady státem stanoví prováděcí právní předpis.

§ 286 (insolvenčního zákona)

(1) Majetkovou podstatu lze zpeněžit

a) veřejnou dražbou podle zvláštního právního předpisu,

b) prodejem movitých věci a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí,

c) prodejem majetku mimo dražbu,

d) v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu.

(...)

§ 3 (vyhlášky č. [313/2007](#) Sb.)

Odměna insolvenčního správce při oddlužení

(...)

(2) Pokud je způsobem řešení dlužníkovy úpadku oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, činí odměna insolvenčního správce

a/ 750 Kč za každý započatý kalendářní měsíc od rozhodnutí o povolení oddlužení do skončení plnění splátkového kalendáře,

b/ z výtěžku zpeněžení dosaženého způsobem podle § 286 insolvenčního zákona určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele, zahrnujícího i částku připadající na odměnu insolvenčního správce,

od 0 - 1 mil. Kč 9 %

od 1 mil. Kč do 10 mil. Kč 9 000 Kč + 4 % z částky přesahující 1 mil. Kč

od 10 mil. Kč do 50 mil. Kč 45 000 Kč + 3 % z částky přesahující 10 mil. Kč

od 50 mil. Kč do 500 mil. Kč 1 650 000 Kč + 2 % z částky přesahující 50 mil. Kč

od 500 mil. Kč do 1 650 000 Kč + 1 % z částky přesahující 500 mil. Kč.

c/ 4 % z výtěžku zpeněžení dosaženého jinými způsoby určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele, zahrnujícího i částku připadající na odměnu insolvenčního správce, a

d/ při zpeněžení majetku sloužícího k zajištění částku určenou podle § 1 odst. 1 a 2.

(...)

14. V usnesení ze dne 31. srpna 2021, sen. zn. 29 NSČR 42/2021, uveřejněném pod číslem 93/2022 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, Nejvyšší soud přijal a odůvodnil závěr, že insolvenční zákon (ani jiné právní předpisy) neupravuje žádná další kritéria pro uplatnění výjimky (nad rámec § 398 odst. 6 insolvenčního zákona) z obecné povinnosti dlužníka vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení veškerý svůj majetek při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

15. Podle schváleného způsobu oddlužení (usnesení insolvenčního soudu ze dne 14. června 2021) tak do majetkové podstaty dlužnice určené ke zpeněžení spadaly i její nemovité věci [zapsané do soupisu majetkové podstaty jako položka 1 nemovitého majetku (B-4)], které zajišťovaly pohledávky zajištěných věřitelů č. 1 a 2. V rozsahu, v němž výtěžek zpeněžení převyšoval částku připadající na (plné) uspokojení zajištěných věřitelů a nároky insolvenčního správce (B-13, B-29), jde o výtěžek zpeněžení určený pro nezajištěné věřitele (hyperochu dosaženou zpeněžením zajištěného majetku).

16. Nejvyšší soud přitom nemá žádných pochybností o tom, že peněžní prostředky určené k rozvržení mezi nezajištěné věřitele byly získány zpeněžením majetkové podstaty způsobem uvedeným v § 286 písm. c/ insolvenčního zákona, tedy prodejem majetku mimo dražbu, konkrétně zpeněžením kupní smlouvou ze dne 23. prosince 2021, zveřejněnou v insolvenčním rejstříku coby příloha návrhu dovolatele na vydání výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům (B-10). Není zde tak žádný prostor k úvaze, že by šlo o výtěžek zpeněžení dosažený „jiným způsobem“ (než podle § 286 insolvenčního zákona) ve smyslu § 3 odst. 2 písm. c/ vyhlášky. Skutečnost, že jde o hyperochu po vydání výtěžku zpeněžení zajištěným věřitelům (a úplném uspokojení jejich pohledávek), na uvedené vliv nemá.

17. Jinak řečeno, dovolatel má při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty nárok na odměnu z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele podle § 3 odst. 2 písm. b/ vyhlášky i v případě, kdy je tohoto výtěžku dosaženo coby hyperochy při zpeněžování zajištěného majetku.

18. Nadto oba soudy zatížily řízení vadou, jestliže hyperochu rozdělily mezi nezajištěné věřitele coby mimořádnou splátku nad rámec splátkového kalendáře ve smyslu § 412 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona. Hyperochu totiž nelze považovat za mimořádný příjem podle § 412 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona (nejde ani o jiný případ tam vypočtený), neboť jde o výtěžek dosažený zpeněžením (stávajícího) majetku dlužnice. Při vydání takto dosaženého výtěžku zpeněžení má insolvenční soud postupovat v oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty podle § 409 odst. 2 insolvenčního zákona a po zprávě insolvenčního správce o stavu insolvenčního řízení (pro niž se použije přiměřeně ustanovení o konečné zprávě v konkursu) částku mezi věřitele rozvrhnout podle pravomocného rozhodnutí o (částečném) rozvrhu za obdobného užití ustanovení o rozvrhu v konkursu.

19. Odvolací soud uvedeným způsobem nepostupoval a jeho právní posouzení správné není. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené usnesení podle ustanovení § 243e odst. 1 a 2 o. s. ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Další články:

- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)